

Nieuw economisch denken in het beroepsonderwijs

Lesboeken in het mbo zijn te veel gestoeld op één economische theorie, stelt docent burgerschap en duurzaamheid Yorrit Luijckx. Hij ontwikkelde bij Albeda in Rotterdam de Module voor de Toekomst, een lesprogramma waar mbo-studenten met een diversiteit aan economische perspectieven in aanraking komen en die leren toe te passen in de praktijk.

In de aanloop naar de Week van het Economieonderwijs, die van 18 tot en met 22 november 2024 plaatsvindt, vraag ik Luijckx naar zijn drijfveren en inzichten. Yorrit Luijckx werd in 2021 tweede bij de verkiezing voor meest duurzame docent binnen het mbo. Hij werkt bij Albeda, naar eigen zeggen de duurzaamste mbo-instelling van Nederland.

En toch is duurzaamheid voor veel van zijn studenten een ver-van-hun-bed-show, ervaart Luijckx: 'Studenten maken zich druk over vragen als "is er straks wel een woning voor mij?" of "hoe kan ik mijn kinderen op een fijne manier opvoeden?" De opwarming van de aarde, het klimaat, het zijn voor hen allemaal abstracte begrippen.'

Concreet maken

Luijckx probeert de abstractie weg te nemen door er regelmatig met zijn studenten op uit te trekken. 'Door dingen dichtbij te halen, maak je het concreet, maak je het tastbaar. Zo zijn wij met studenten bij Adidas geweest. Dan komen er interessante gesprekken los: hoe duurzaam zijn die grote bedrijven nu echt en wat zou jij hier kunnen betekenen?'

Yorrit Luijckx met zijn studenten aan het werk.

'Ook koppelen we studenten aan lokale ondernemingen. Bijvoorbeeld aan Stedin, de grootste netwerkbeheerder in Rotterdam. Een superbelangrijke speler in de energietransitie, maar eentje die behoorlijk onzichtbaar is. Onze studenten hebben meegedacht over een campagne om Stedin meer zichtbaar te maken. Zodra mbo-studenten het gevoel hebben dat het ergens over gaat, dat het "echt" is, dan zie je dat meteen terug in hoe ze te werk gaan. Dat vinden ze gaaf.'

Andere perspectieven

Ondanks dat hij docent duurzaamheid is, spreekt Luijckx liever over toekomstbestendigheid. 'Duurzaamheid betekent veel en tegelijkertijd niets. Een fijne toekomst, of überhaupt een toekomst, dat wil iedereen.' Hij praat veel met zijn studenten over hoe die toekomst er volgens hen uit zou kunnen en moeten zien.

'Wat opvalt is dat "geld" dan nooit overblijft. Wat er echt toe doet, is het krijgen van waardering, het hebben van fijne relaties, gezondheid. Dat staat haaks op wat ze vaak vanuit hun vooropleiding meekrijgen.

Daar draait het toch nog altijd om geld, geld, geld.' Dat er ook andere perspectieven zijn, probeert Luijckx mee te geven vanuit zijn lesprogramma Module van de Toekomst. De verscheidenheid aan economische theorieën vormt het hart van deze module. Zo komt de donuteconomie aan bod, theoretisch natuurlijk, maar vooral met een koppeling naar de praktijk.

'We tekenen de donut na op de grond en vervolgens gaan studenten in gesprek met elkaar en wisselen ideeën uit. Ook kijken ze bij lokale bedrijven hoe die zich binnen de donuteconomie zouden kunnen bewegen. En we hebben het met elkaar over systeemdenken en over andere vormen van bedrijfseigendom, zoals steward ownership. Wat betekent dat en hoe ziet zo'n bedrijf eruit? Zo leren studenten dat "winst maken" niet het enige mogelijke doel is of hoeft te zijn.'

'Ik ben ervan overtuigd dat docenten die het verschil willen maken de tijdgeest mee hebben.'

Samen met studenten en docenten

Luijckx ontwikkelde de Module van de Toekomst samen met Masterpeace én met studenten. 'We hebben allereerst enquêtes uitgestuurd om te vragen welke thema's voor studenten belangrijk zijn. In die eerste uitvraging hebben we bewust het woord duurzaamheid weggelaten. In focusgroepen zijn we daarna de diepte in gegaan. We willen dat studenten tijdens het lesprogramma hun eigen ingebrachte thema's terugzien, dat heeft veel meer effect.'

Naast studenten zijn ook collega-docenten co-creators van het programma. Zo is het niet alleen een leerplek voor studenten, maar ook voor docenten. Luijckx vindt het mooi om die verandering te zien. 'Toen ik hier jaren geleden mee begon, kreeg ik nog regelmatig te horen "wat een gedoe" of "dat is onze opdracht als docent niet". Dat is nu echt anders. Dat lukt alleen als je collega's meeneemt in het proces, juist de grootste criticasters. Dat werkt trouwens twee kanten op: ook voor het ontwikkelen van een lesprogramma geeft het waardevolle input.'

Lange adem

Lesprogramma's ontwikkelen die aansluiten bij nieuw denken over economie gaat niet over één nacht ijs, geeft Luijckx toe. Je hebt een lange adem nodig en draagvlak, ook van directeuren en bestuurders. 'In het mbo werken we met kwalificatiedossiers, die zijn bijna helemaal dichtgetimmerd. Als je daar aan wilt tornen, kom je in een enorme bureaucratie terecht. Dat is ingewikkeld, maar maakt het niet onmogelijk. Ik ben ervan overtuigd dat docenten die het verschil willen maken de tijdgeest mee hebben.'

Voor iedereen die daar oren naar heeft, is zijn tip: doe het niet alleen, probeer het samen te doen en het samen te dragen. 'En laat mede-docenten en studenten vooral ervaren hoe leuk het is. Zo maak je van nieuw economisch denken geen bonusje, of iets wat

móet, maar juist tot iets tofs en een integraal onderdeel van een lesprogramma.'

Als Luijckx naar de nabije toekomst kijkt, ziet hij studenten die na hun opleiding als betrokken burgers bijdragen aan de nieuwe economie, aan een leefbare planeet met een menswaardig bestaan voor iedereen, waar welvaart eerlijk verdeeld wordt. Luijckx: 'Ik hoop dat ik als docent een klein steentje kan bijdragen aan de "gereedchapskist" van kennis, motivatie en vaardigheden van de student, en dat die dat na de opleiding kan inzetten om een verschil te maken.'

Nathalie van Wijkvliet werkt op de communicatieafdeling van Our New Economy. Zij heeft dit artikel geschreven namens de redactie van de Week van het Economieonderwijs.

De Week van het Economieonderwijs 2024

Op maandag 18 november 2024 opent het Zadkine Business College tijdens de Week van het Economieonderwijs haar deuren voor een rijk programma over

toekomstgericht economieonderwijs voor mbo-opleiders. In samenwerking met Albeda en het Grafisch Lyceum Rotterdam worden er verschillende workshops, lezingen en discussiesessies georganiseerd, waarin docenten en praktoren hun kennis en ervaring met toekomstgericht economieonderwijs delen. De Week van het Economieonderwijs vindt van 18 tot en met 22 november plaats en is gericht op toekomstbestendig economieonderwijs. De week is bedoeld voor docenten, decanen, hoogleraren, opleidingsmanagers en andere onderwijsprofessionals.

Bij een of meerdere activiteiten op diverse locaties doorheen Nederland doe je inspiratie op over hoe je je economieonderwijs kunt verrijken met nieuwe economische modellen en principes. Hoe laat ik mijn leerlingen oefenen met het maken van bedrijfseconomische beslissingen die niet alleen op basis van financiële uitkomsten worden gemaakt? Hoe vertel ik over bedrijfseconomische ontwikkelingen als true pricing, circulariteit of meervoudige waarde?

Op donderdag 21 november draait het om economiedocenten op middelbare scholen (bedrijfseconomie, algemene economie en ondernemerschap). Op verschillende plekken in het land laten economiedocenten zien hoe zij hun economielessen laten aansluiten bij vraagstukken van deze tijd. Afsluitend reflecteren we in samenwerking met SLO en Vecon hoe deze onderwerpen een plek kunnen krijgen in de nieuwe kerndoelen en eindexamentermen en wat hiervoor nodig is.

Kijk voor het complete programma op www.weekvanheteconomieonderwijs.nl of scan de QR-code voor meer informatie.

